

BETTY PETTERSSON

1838 - 1885

**HON VAR DEN FÖRSTA KVINNAN I SVERIGE
SOM AVLADE MOGENHETSEXAMEN
(STUDENTEXAMEN), SOM SKREVS IN VID
ETT UNIVERSITET (1872) OCH SOM
ANSTÄLLEDES SOM LÄROVERKSLÄRARE.**

**BETTY
PETTERSSON**

BETTY PETTERSSON

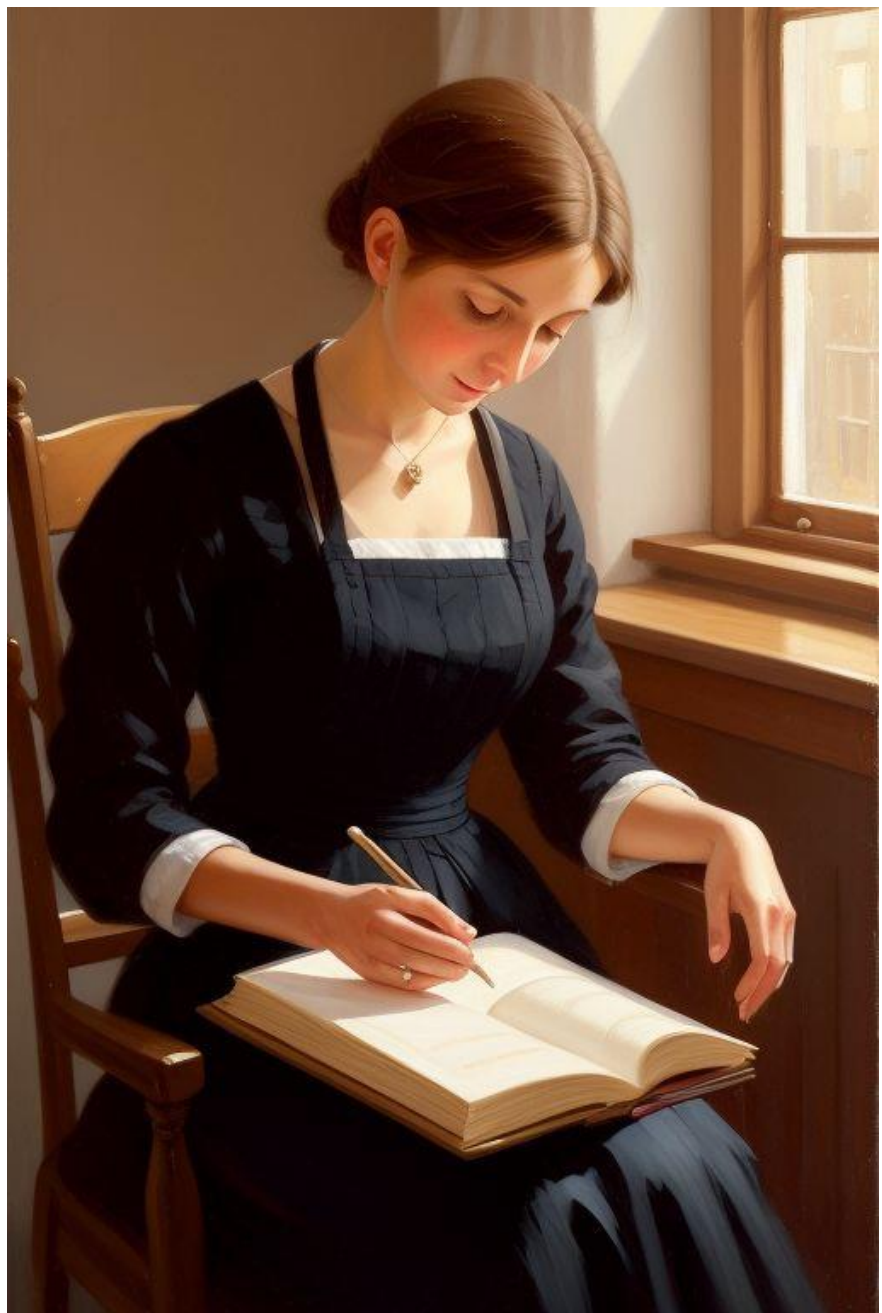
Betty Maria Carolina Pettersson, född 14 september 1838 i Visby stadsförsamling i Gotlands län, död 7 februari 1885 i Hedvig Eleonora församling i Stockholm, var en svensk läroverkslärare. Hon var den första kvinnan i Sverige som avlade mogenhetsexamen (studentexamen), som skrevs in vid ett universitet (1872) och som anställdes som läroverkslärare.

Pettersson föddes som dotter i en sadelmakarfamilj, på Adelsgatan 35 i Visby. Hon ansågs begåvad som barn och fick därför möjlighet att studera vid Fröknarna Molanders privatskola i staden. Dessutom tog hon lektioner i engelska och dans. Betty Pettersson var mycket ovanlig bland privatskoleeleverna, som i regel kom från välbärgade familjer.

Därefter skaffade Pettersson sig sannolikt en form av lärarutbildning på fastlandet. Hon återkom till Gotland för arbete som lärarinna i privatskola, innan hon 1860 flyttade permanent från ön. Pettersson arbetade sedan fram till 1871 som guvernant i olika adliga familjer, bland annat på slott och herresäten vid Tjust och Nyköping.

Betty Pettersson hade planer på att ta studentexamen (då benämnd mogenhetsexamen). Detta var omöjligt för kvinnor fram till 1870, då riksdagen beslöt att öppna Sveriges statliga läroverk även för kvinnliga elever. Hon avlade därefter examen som privatist vid Nya elementarskolan i Stockholm 16 maj 1871, som första kvinna, vid 33 års ålder. Hennes betyg var vid examen fördelat på tre AB, fyra B+ och sex B. I flit och uppförande gavs hon vitsordet A, medan mogenhetsbetyg och examen noterades med betyget B. I examensprotokollet fick hon särskilda lyckönskningar av rektorn.

Den kvinnliga pionjärinsatsen omskrevs knappt alls i den svenska pressen, men Dagens Nyheter gav henne en liten notis. Redan 1870 hade Pettersson varit anmäld till den första tillgängliga studentexamen, men gick aldrig upp till examen.

**BETTY
PETTERSSON**

**Betty Petterssons
födelsehus på
Adelsgatan 35 i
Visby innerstad.**

BETTY PETTERSSON

I detta hus, Vårdklockan 4, föddes den 14 september 1838 Betty Maria Carolina Pettersson, vårt lands första kvinnliga student (1872). Och kvinnliga akademiker (fil kand vid Uppsala universitet 1875). Också som första kvinna genomgick Betty Pettersson provårstjänstgöring vid Stockholms gymnasium 1875-76 och utnämndes 1877 till extra lärare vid ladugårdslands elementarläroverk i Stockholm, den första kvinna som haft säte och stämma i ett läroverkskollegium.

Betty Pettersson avled den 7 februari 1885 i Stockholm och fick sitt sista vilorum på Norra begravningsplatsen därstädes.

Betty Pettersson förde en modig kamp för kvinnans rätt till högre utbildning och har därigenom banat väg för kommande generationers kvinnor. Hon var även en orädd, framsynt och synnerligen avhållen lärare. Genom sina insatser har hon skrivit ett viktigt kapitel i Sveriges kulturhistoria och har därigenom hedrat sitt land och gagnat sina medmänniskor.

Därefter siktade Pettersson på studier vid universitet, också det ett näst intill okänt fenomen för den tidens svenska kvinnor. Fram till 1873 var det endast de teologiska och juridiska fakulteterna vid svenska universitet/akademier som antog kvinnliga studenter. Det året gavs kvinnor möjlighet att studera även medicin.

Betty Pettersson hade dock redan 27 februari 1872 skrivit in sig vid Uppsala universitet (Gotlands nation) och begärt kunglig dispens för att kunna studera till filosofie kandidatexamen. Dispensen beviljades bland annat sedan man inte funnit något explicit förbud mot kvinnor att studera vid universitet. Petterssons tid vid universitetet var inte helt bekymmersfri, med karikatyrrer och nidvisor skrivna av de övriga 24 medlemmarna på Gotlands nation. Under sin tid vid universitetet, som inleddes i oktober 1872, fick hon endast lov att besöka rektorn eller studentnationen om hon kom i sällskap av en manlig släkting. Hon kunde inte heller ta del av andra universitetsaktiviteter än föreläsningar och seminarier.

Betty Pettersson utexaminerades 28 januari 1875 från Uppsala universitet som filosofie kandidat. Under sin tid där hade hon studerat i sammanlagt nio (alternativt tio) olika ämnen, men huvudämnena var nyeuropéisk språkforskning och modern litteratur. Totalt läste hon följande ämnen: nyeuropéisk språkforskning, modern litteratur, nordiska språk, latin, historia, matematik, kemi, botanik, zoologi och filosofi.

**BETTY
PETTERSSON**

Pettersson blev efter sina studier den första kvinna som anställdes vid ett statligt svenskt (pojk)läroverk. Det skedde hösten 1877, då hon blev extralärare vid Ladugårdslands lägre elementarläroverk (senare Östra Real) i Stockholm efter ett års provtjänstgöring från hösten 1875 till våren 1876. Under provtjänstgöringen fick hon "(Icke utan beröm) Godkänd" som betyg i undervisningsskicklighet. Även fliten och fallenheten för lärarkallet gav höga vitsord. Där tjänstgjorde hon sedan till och med hela höstterminen 1884. Under dessa år fungerade hon även som klassföreståndare.

Under sin tjänstgöring på läroverket fick Betty Pettersson vitsord som en god pedagog. Hon vann både elevernas och deras föräldrars förtroende, och hon gav vid behov extraundervisning i sin bostad. Pettersson fick kämpa hårdare mot sina manliga läroverkskollegor.

Skolan har sitt ursprung i Ladugårdslands pedagogi/Ladugårdslands scholae verksamt mellan 1671 och 1690. Det blev 1690 Ladugårdslands kyrkskola/Hedvig Eleonora kyrkskola som 1820 ombildades till Hedvig Eleonora lägre apologistkola.

**BETTY
PETTERSSON**

BETTY PETTERSSON

Betty Pettersson ingick aldrig äktenskap. Hon bodde tillsammans med systemn Hedvig, som även verkade som hushållerska. De båda hade även brodern Edvard, som arbetade som sjöman. Betty Pettersson avled 1885 i lungrot och begravdes i allmän grav på Norra kyrkogården i Stockholm.

NORRA KYRKOGRÅRDEN
STOCKHOLM

**BETTY
PETTERSSON**

BETTY PETTERSSON

EFTERMÄLE

Efter Betty Petterssons död publicerades en del tidningsartiklar om hennes pionjärinsatser, medan hon under sitt yrkesliv uppmärksammades föga. 1925 var det 50 år sedan Petterssons akademiska examen, vilket fick viss uppmärksamhet. 70 år efter hennes bortgång överlämnades 1955 en minnestavla över henne, för placering på Östra Real, och en minnestavla över Pettersson finns även på huset i Visby där hon växte upp, uppsatt enligt beslut 1977 av kulturnämnden i Gotlands kommun.

År 1990 restes en minnesvård över Betty Pettersson vid hennes grav på Norra begravningsplatsen i Stockholm. På Gotlands nation i Uppsala (där puben har namn efter Betty Pettersson finns även sedan 2006 ett oljeporträtt av Pettersson målat av Kajsa Hallberg efter ett par svartvita fotografier.

Att Betty Pettersson år 1870 inte gick upp till studentexamen noterades av August Strindberg, som tog upp det i sin Giftas II (1876), där han beskyllde henne för fusk.

Antisemitism är ett samlande begrepp för hat och fientlighet mot judar, med månghundraåriga rötter i Europa.

August Strindberg den ökände Antisemiten gillade inte Judar och tydligen inte heller Betty Pettersson, som han anklagade för fusk.

BETTY PETTERSSON ENLIGT RIKSARKIVET

Betty Pettersson växte upp i Visby. Tidigt upptäcktes att hon hade läshuvud och hon fick gå i fröknarna Molanders privatskola där. Hon tog dessutom lektioner i engelska och i dans. P var ett undantag bland eleverna som vanligen kom från välbärgade familjer. Efter att hon gått ut skolan reste hon till fastlandet men återvände troligen till Gotland för att undervisa i en privatskola. 1860 reste hon igen över till fastlandet för att arbeta som guvernant hos olika adliga familjer.

Kvinnor fick tillträde till studier vid universitet, med undantag för den teologiska fakulteten, först 1873. Betty Pettersson sökte dessförinnan dispens för att få avlägga filosofie kandidatexamen och hänvisade i sin ansökan till att kvinnor sedan 1870 hade möjlighet att studera medicin. Dispensen beviljades dels med hänvisning till den av Pettersson åberopade möjligheten för kvinnor att studera medicin, dels till att det inte fanns någon bestämmelse som uttryckligen förbjöd kvinnor att studera vid universitet. Från febr 1872 var Pettersson inskriven vid Uppsala universitet och Gotlands nation; sina aktiva studier påbörjade hon i okt s å. Motståndet mot kvinnliga studenter var dock stort. Även långt efter att Pettersson avslutat sina studier sjöngs på studentnationerna en visa med refrängen "Och därför jag väcker motion att ej fröken Betty tas in i nation". I jan 1875, det år hon skulle fylla 37, avlade Pettersson sin fil kand-examen med nyeuropeisk lingvistik och modern litteratur som huvudämnen.

Pettersson sökte sig till Sthlm och ansökte om provår. Hösten 1875 började hennes provår vid Ladugårdslands lägre elementarläroverk.

Hösten 1877 förordnades Pettersson som extra lärare vid sitt provårsläroverk. Hon undervisade där till och med hösten 1884 och var samtidigt klassföreståndare. Elever har vittnat om att hon var omtyckt och att hon i sin bostad gav extra undervisning åt dem som så behövde.

BETTY PETTERSSON

DEN 14 NOVEMBER 1925 firades 50-årsminnet av den första akademiska examen i Sverige som en kvinna avlagt. Då talade läkaren och feministen Andrea Andreen om Betty Pettersson. Hon hade intervjuat flera av Bettys elever och berättade att Betty mot slutet av sin lärartid var mycket påverkad av tuberkulosen. "Hon brukade gå ombyltad med schalar och rökte nästan ständigt en liten pipa med kamfer för sin bröstsjukdoms skull." Och Andrea Andreen avslutade sitt tal med att beskriva Betty Pettersson med orden:

"intelligent, orädd, livlig, ambitiös, snabbtänkt, målmedveten, plikttrogen, en smula kärv men hjärtegod --- Hon var helt visst en personlighet."

**Under hösten 2022 öppnades en ny gymnasieskola i Enskede med cirka 600 gymnasieplatser.
Med hennes namn**

